

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент**

**на тему:
«РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ
ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ»**

Виконавець:

студентка ЦЗФН

Самарська Анна Олександрівна

/підпис/

Науковий керівник:

канд. екон. наук, старший викладач

Домбровська Софія Олексіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасні фінансово-економічні умови функціонування вітчизняних підприємств вимагають від них зростання ефективності виробництва, підвищення конкурентоспроможності продукції та надання послуг на основі впровадження досягнень науки і техніки, вдосконалення управління виробництвом та активізацію процесів фінансово-господарського функціонування. Як наслідок, рентабельність підприємства та ефективне використання його капіталу має першорядне значення при управлінні фінансовими результатами підприємства. Зрештою, фінансовий менеджер підприємства має здійснювати будь-які управлінські рішення щодо управління наявними коштами, оцінки та аналізу фінансового стану підприємства, маючи при цьому раціональний підхід до управління фінансовими ресурсами, які зазвичай є обмеженими. Сьогодні підвищення рентабельності підприємств має велике значення, проте і значну складність. Багато підприємств в Україні є неприбутковими, або їх рентабельність є занадто низькою, тому дослідження рентабельності, а також способів її підвищення на підприємстві на даний момент є дуже важливими і значущими. Тож, дана тема є актуальною в цей час в Україні та заслуговує на значну увагу.

Метою роботи є дослідження теоретичних і практичних основ управління рентабельністю підприємства, розробка шляхів підвищення рентабельності АТ «Укрзалізниця» у сучасних умовах здійснення фінансово-господарської діяльності.

Досягнення означеної мети передбачає вирішення наступних **завдань**:

- виявити сутність та значення рентабельності підприємства;
- навести підходи оцінювання рентабельності підприємства;
- висвітлити чинники, що здійснюють вплив на рентабельність підприємства;
- проаналізувати фінансовий стан АТ «Укрзалізниця»;
- здійснити аналіз фінансових результатів діяльності АТ «Укрзалізниця»;
- оцінити рентабельність АТ «Укрзалізниця»;
- сформулювати рекомендації щодо використання резервів збільшення рентабельності АТ «Укрзалізниця»;
- розробити напрямки збільшення доходів АТ «Укрзалізниця»;
- запропонувати заходи з поліпшення управління рентабельністю АТ «Укрзалізниця».

Об'єктом дослідження є економічні процеси, пов'язані з управлінням рентабельністю підприємства та шляхами її підвищення.

Предметом дослідження є теоретичні основи управління рентабельністю підприємства та практичні рекомендації щодо його вдосконалення.

Методи дослідження – метод аналізу та синтезу, метод абстрактного та логічного мислення, узагальнюючий та статистичний метод, метод порівняння, графічний та табличний методи.

Інформаційна база дослідження – підручники, навчальні посібники, періодичні наукові видання, колективні монографії, тези доповідей конференцій, офіційні статистичні дані, інтернет-ресурси, офіційна фінансова звітність АТ «Укрзалізниця».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра сформована з таких частин, як вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел із 39 найменувань та 3 додатка на 10-ти сторінках. Загальний обсяг роботи складає 87 сторінок, основний зміст викладено на 70 сторінках. Робота містить 14 таблиць та 12 рисунків.

Публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи відображено у тезах доповіді «Рентабельність підприємства та шляхи її підвищення» на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки» (м. Одеса, 18 жовтня 2024 р.).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі роботи «Теоретичні основи управління рентабельністю підприємства» визначено сутність та значення рентабельності підприємства, представлено підходи до оцінювання рентабельності підприємства, наведено чинники, що здійснюють вплив на рентабельність підприємства.

У другому розділі роботи «Аналіз та оцінка рентабельності АТ “Укрзалізниця”» проаналізовано фінансовий стан АТ «Укрзалізниця», здійснено аналіз фінансових результатів діяльності АТ «Укрзалізниця», оцінено рентабельність АТ «Укрзалізниця».

У третьому розділі роботи «Шляхи вдосконалення управління рентабельністю підприємства» сформульовано рекомендації щодо використання резервів збільшення рентабельності АТ «Укрзалізниця», розроблено напрямки збільшення доходів АТ «Укрзалізниця» та запропоновано заходи з поліпшення управління рентабельністю АТ «Укрзалізниця».

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1) Показник рентабельності показує, наскільки активи приносять прибуток і наскільки ефективно капітал використовується у процесі виробництва підприємства. Цей показник тісно пов'язаний із отриманням прибутку та ілюструє ефективність підприємств різних структур власності, підкреслюючи їхню операційну інтенсивність, таким чином, аналіз та оцінка рентабельності має важливе значення для постійної ефективної роботи та зростання підприємницької діяльності.

2) Оцінка рентабельності підприємства дозволяє оцінити, наскільки ефективно інвестуються кошти в підприємство і чи раціонально їх використовують. Рентабельність підприємства слід оцінювати за кількома кількісними показниками, на стан яких впливають різноманітні фактори.

Ключові показники рентабельності підприємства включають рентабельність активів, рентабельність оборотних активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність реалізованої продукції, рентабельність продажів, рентабельність витрат, рентабельність операційної діяльності та валова рентабельність, які є досить критичними для підприємства показниками. Серед ключових елементів ефективного управління рентабельністю є покращення якості вироблених товарів, зниження витрат праці та матеріалів, а також більш ефективне використання обладнання.

3) Для ефективного управління факторами рентабельності та забезпечення безперебійного функціонування підприємства використовуються різноманітні методологічні стратегії, в основному спираючись на методи кореляційного та регресійного аналізу, а також на економетричні моделі. Ключова проблема в управлінні факторами рентабельності підприємства полягає у виявленні та обліку ряду як економічних, так і неекономічних впливів. Ця проблема виникає через те, що фактори, які впливають на рентабельність підприємства, часто формалізуються на основі фінансової звітності, що призводить до переважання економічних елементів в економетричних моделях рентабельності.

4) Аналіз фінансово-економічних показників АТ «Укрзалізниця» свідчить про те, що фінансовий стан підприємства є недосить позитивним. Крім того, у структурі власності спостерігається зменшення необоротних активів, що пов'язано з неналежним технічним станом цих активів та критичною нестачею ресурсів, необхідних для відновлення матеріально-технічної частини. Внаслідок цього майновий та фінансовий стан підприємства погіршився.

5) Аналіз фінансових результатів АТ «Укрзалізниця» свідчить про отримувані підприємством прибутки протягом аналізованого періоду, активку ділову активність і гарну фінансову стійкість, не дивлячись на перешкоди у своєму фінансово-господарському функціонуванні. У цілому станом на 2023 р. АТ «Укрзалізниця» отримує фінансові результати (від операційної діяльності, до оподаткування та чистий результат) у формі прибутків.

6) Рентабельність служить мірилом економічної ефективності виробництва підприємства, відображаючи загальні результати його економічної діяльності. Складність економічних процесів і явищ полягає в тому, що на будь-який результат впливають різні причини. Економічні системи відрізняються тим, що потенційно можуть мати необмежену кількість причин або умов.

7) Основною проблемою української залізниці є значний знос рухомого складу, що призводить до неефективності перевезень, зниження швидкості та, зрештою, погіршення якості послуг. Тому важливо зосередитися на

модернізації рухомого складу, збільшенні можливостей транзитних коридорів, збільшенні частки електрифікованих ділянок у відповідних районах і підвищенні середньої швидкості маршрутів. Важливо, щоб керівники уряду та державних підприємств негайно здійснили реформи, щоб гарантувати, що вітчизняна залізниця залишається конкурентоспроможним і зручним варіантом як для населення, так і для бізнесу, а також перевершує конкуренцію з боку авіації, автомобілів і морського транспорту.

8) За останні три роки залізничний транспорт України недостатньо задовольняє потреби суспільного виробництва, а також внутрішні та міжнародні пасажирські перевезення. Погіршення пропускної спроможності та знос залізничної інфраструктури згубно впливає на національну економіку, створюючи ризики для стабільності та обороноздатності країни. У зв'язку з цим вкрай необхідно провести реструктуризацію АТ «Укрзалізниця» для підвищення її доходів та відповідно рентабельності. Це питання було розглянуто на національному рівні. Очікуваним результатом цієї стратегії є відповідність як якісним, так і кількісним стандартам національного залізничного транспорту. Для покращення фінансового становища підприємства буде вжито заходів щодо реформування структури тарифів на вантажні залізничні перевезення з метою покриття собівартості продукції та своєчасного відображення зміни ринкових цін.

9) Для ефективного функціонування та економічного розвитку АТ «Укрзалізниця» в нинішніх умовах, сформованих зовнішніми економічними чинниками, вкрай важливо зберегти фінансову незалежність. Зростання прибутку та власного капіталу, що досягається за рахунок оптимальної мобілізації фінансових ресурсів з мінімальним економічним ризиком, має забезпечити достатню фінансову безпеку поточної господарської діяльності компанії. Впроваджуючи стратегічні заходи, підприємство може краще адаптуватися до швидких змін навколишнього середовища, підвищити свою конкурентоспроможність, рентабельність і забезпечити майбутній успіх.